

Ochrana přírody

ročník 70 číslo 2 2015

Kulérová příloha

Zprávy / Aktuality / Oznámení

Stewardship kongres v Barceloně

Ve dnech 5.–8. listopadu se v Barceloně konal první evropský Land Stewardship kongres. Jak už název kongresu napovídá, hlavním tématem byl land stewardship, což se do češtiny dá asi nejlépe přeložit jako „správcovství pozemků“. Kongresem vyvrcholil tříletý projekt LandLife, který si položil za cíl rozvíjet a propagovat správcovství pozemků jako efektivní a úspěšný nástroj ochrany přírody a biologické rozmanitosti. Hlavním organizátorem kongresu (i celého projektu) byla katalánská organizace Xarxa de Custòdia del Territori (XCT) ve spolupráci s ostatními partnery projektu: Conservatoire d'espaces naturels du Languedoc-Roussillon, Legambiente Lombardia, Eurosite a Prysmia.

Kongres se odehrával v inspirativním prostředí barcelonského vědecko-technického muzea Cosmocaixa, které kromě populární částečně interaktivní expozice disponuje vhodnými přednáškovými sály i dalšími konferenčními prostory.

Koncept land stewardship je založen na široké spolupráci vlastníků půdy a dalších subjektů (pozemkových spolků a obdobných organizací, zemědělců, lesníků, místních úřadů, státních institucí atd.), s cílem udržitelnosti, zachování biologické rozmanitosti a přírodních hodnot. Tudíž poměrně široké bylo i spektrum účastníků kongresu, kterých se sešlo více než 250 z různých zemí – nejvíce pochopitelně ze Španělska a Itálie, zastoupeno bylo také Holandsko, Francie, Spojené

státy americké, Česká republika a přítomni byli i zástupci evropských institucí.

Za Českou republiku se kongresu zúčastnili 2 zástupci Českého svazu ochránců přírody (ČSOP). Český svaz ochránců přírody dlouhodobě spolupracuje s XCT a drobnějším dílem přispěl i do některých aktivit projektu LandLife. ČSOP se tématu péče o pozemky prostřednictvím jejich správy věnuje dlouhodobě. Konkrétně hnutí pozemkových spolků je jedním z jeho stěžejních programů. Český svaz ochránců přírody stál u vzniku hnutí pozemkových spolků v České republice, je koordinátorem aktivit pozemkových spolků u nás a tyto aktivity dlouhodobě jak finančně, tak metodicky podporuje.

Kongres měl program bohatý a nabitý – účastníci měli možnost navštívit řadu paralelně probíhajících workshopů a seminářů na téma pozemkového správcovství, jako například prezentace konkrétních úspěšných projektů (např. revitalizace řek), evropských souvislostí (evropská směrnice o půdě) nebo workshop zaměřený na tvorbu úspěšného projektu. V rámci doprovodného programu proběhla také řada kratších prezentací a komentovaná výstava plakátů. Na závěr byl pro zájemce přichystán celodenní výlet do terénu, kde bylo možné zhlédnout konkrétní příklady dobrého správcovství pozemků. Důležitým cílem kongresu bylo také rozvíjení vzájemné spolupráce, a to na regionální i evropské úrovni. Proto byla část programu věnována posilování vzájemné spolupráce a krokům vedoucím ke vzniku evropské sítě pozemkového správcovství, která by přispěla k většímu všeobecnému povědomí o této problematice a stala by se tak významnějším hráčem na poli evropské legislativy a institucí. Účastníci debatovali nejen o společných cílech, ale vyjasňovali si také rozdíly plynoucí

zejména z odlišného pojetí problematiky správy pozemků v jednotlivých zemích. Shodli se vesměs na tom, že důležitými úkoly pro nejbližší období bude najít nejhodnější strukturu i šíři takové sítě, shodnout se na společných cílech a v neposlední řadě také nalézt zdroj financování pro nezbytné aktivity. Účastníci svou vůli ke spolupráci na evropské úrovni i pokračování procesu budování evropské sítě na závěr stvrdili přijetím tzv. Barcelonské deklarace.

Stanislava Bartošová

Evropský zelený pás

Ve dnech 23. až 26. září 2014 se ve Slavonicích konala již 8. panevropská konference Evropského zeleného pásu, které se účastnilo více než 100 zástupců státních institucí a nevládních organizací z 25 zemí. Záštitu nad konferencí převzal ministr životního prostředí Richard Brabec.

Evropský zelený pás (www.europeangreenbelt.org) kopíruje bývalou „železnou oponu“ od norskorošských hranic přes baltské země, střední Evropu až na Balkán v délce 12 500 km. Tento pás, který v době studené války představoval nedotknutelné území nikoho, přispěl k zachování přírody a rozvoji vzácných přírodních lokalit. Jediněčný význam tohoto ekologického koridoru je zřejmý, neboť 40 národních parků se nachází přímo v oblasti Evropského zeleného pásu a více než 3 200 chráněných přírodních území se nalézá v 50 km pásmu po obou stranách. Tento koridor prochází téměř všemi evropskými biologickými a geografickými územími. Iniciativa na ochranu Evropského zeleného pásu byla založena již v roce 2003, kdy se

spojilo několik různých regionálních iniciativ pod jednotnou celoevropskou platformu. V dnešní době spojuje Zelený pás na 24 státech, stal se páteří panevropské ekologické sítě a důležitou měrou přispívá k evropské „zelené infrastruktuře“. Je zároveň symbolem přeshraniční spolupráce a společného evropského přírodního a kulturního dědictví.

Poslanec Evropského parlamentu Michael Cramer a viceprezident Evropské cyklistické federace Daniel Mourek při podpisu společné deklarace o ochraně Evropského zeleného pásu. Foto: Tomáš Růžička

Součástí konference ve Slavonicích byla i exkurze do Národního parku Podjí/Thayatal.

V předloňském a loňském roce podepsalo u příležitosti 25. výročí pádu železné opony šestnáct států (včetně České republiky) deklaraci podporující ochranu Evropského zeleného pásu. MŽP ČR jmenovalo národním kontaktním místem Nadaci Partnerství.

Na konferenci ve Slavonicích v loňském roce byla po delších přípravách založena nezisková asociace Evropský zelený pás. Mezi 23 zakládajícími členy ze 14 zemí jsou z České republiky organizace Ametyst, Institut Slavonice a Nadace Partnerství. Mezi členy ze státních institucí jsou např. finské ministerstvo životního prostředí nebo německá agentura ochrany přírody (BfN).

„Evropský zelený pás má potenciál spojit lidi, je konceptem spolupráce v Evropě, kde poslední dobou vzrůstá nacionalismus a napětí“, řekl na závěr konference Gabriel Schwaderer z nadace Euronatur a předseda nově vzniklé Asociace Evropského zeleného pásu.

Na konferenci ve Slavonicích byla též podepsána dohoda o spolupráci mezi asociací Evropského zeleného pásu a Evropskou cyklistickou federací, která podporuje další rozvoj Stezky železné opony – Eurovelo 13 (www.eurovelo13.com). K této dohodě připojil svůj podpis i poslanec Evropského parlamentu a předseda jeho výboru pro dopravu a turistiku Michael Cramer.

Tomáš Růžička

Konference Dobrá Praxe

Konference s názvem Dobrá Praxe 2015 a podtitulem Příkladné geoturistické a ekoturistické produkty v podmínkách ČR proběhla ve dnech 29. a 30. ledna v Hradci Králové. Šlo již o pátý ročník konference věnující se příkladným počínáním v oblasti udržitelného cestovního ruchu v ČR i ve světě, organizovaný Fakultou informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové (viz <http://fim.uhk.cz/sustour/>). 20 příspěvků a 8 posterů sledovalo asi 50 účastníků, což je málo s ohledem jak na významnost tématu a aktuálnost příspěvků, tak na fakt, že účast včetně stravy byla zdarma, resp. hrazená z prostředků projektu IKLIM. V příspěvcích účastníků zazněly informace o tvorbě návštěvnické infrastruktury ve zvláště chráněných územích, úspěších i těžkostech českých geoparků, průvodcovských službách a dalších tématech. Zcela odlišný a mile překvapivý úhel pohledu nabídla prezentace Ing. Venclové z pořádající fakulty, zabývající se emocionální složkou vnímání přírody a krajiny. AOPK ČR dostala slovo při zahájení konference a její příspěvky tvořily 15% obsahu konference a 50% posterů. Příchozí si mohli kromě tradičních letáků a časopisů odnést také nové knihy a skripta týkající se tématu konference. Záběrem i rozsahem tato akce daleko přesáhla území Královéhradeckého kraje, a tak je jen škoda, že se nenašlo více zájemců o účast, a to ani mezi místními studenty. Třeba se to do příštího opakování za rok či dva změnit.

Ondřej Vítek

(Jak) učit ochranu přírody na vysokých školách?

Ano, a dobře. Tak nějak by zněla lakonická odpověď na otázku z titulku. O tom, že se obdobná replika mnohem snadněji vyřkne než uskuteční, svědčí konference, kterou pod stejným názvem uspořádala 6.–8. listopadu 2014 v Banské Bystrici tamější katedra biologie a ekologie Fakulty přírodních věd Univerzity Matěje Bely ve spolupráci se Státní ochranou přírody SR a Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Akce se zúčastnili nejen pedagogové z univerzit v ČR a na Slovensku, ale i praktici působící na různých úrovních státní ochrany přírody obou zemí.

Od Sisyfa k Donu Quijotovi a zase zpátky

Z 8 888 studijních oborů vyučovaných na univerzitách v České republice má 141 přímo v názvu výrazy *životní prostředí*, *ekologie* a *udržitelný rozvoj*. Naštěstí již pominula doba, kdy platilo, že ochranu přírody může vyučovat každý, kdo si jednou prošel naučnou stezkou (někdy ani to ne). „Z ničeho se nemá dělat věda, ani z vědy samotné,“ vyřkl kdysi moudrý glosátor života Jan Werich. Aniž bychom chtěli péči o přírodní a krajinné dědictví dělat složitější, než ve skutečnosti je, je zřejmé, že se při její výuce neobejdeme bez poznání historických souvislostí a vysloveně mezioborového pojetí. Na čem se účastníci bezesporu potřebné akce ještě shodli?

Ivo Machar představil projektové inovace ve výuce ochrany přírody a ekologie na Univerzitě Palackého v Olomouci. Foto: Peter Urban

Jak vlastní výuce, tak uplatnění absolventů by bezpochyby prospělo silnější propojení vysokých škol a praxe, a to nejen při hledání témat pro závěrečné práce, ale především řešením praktických problémů posluchači. Vítané jsou odborné praxe na pracovištích státní ochrany přírody i v neziskových organizacích. Vhodným prostředkem může být zapojení ochránářů z praxe do výuky, organizování alespoň části výuky přímo v terénu, výraznější úloha pedagogů a vědeckovýzkumných pracovníků v odborných a poradních orgánech státní ochrany přírody a publikování výsledků vědy, výzkumu a vývoje v periodikách a další odborné literatuře vydávaných státní ochranou přírody, i když nejde o časopisy s vysokým citačním ohlasem. Předměty zaměřené na rozvoj komunikačních a manažerských schopností budoucích absolventů jsou dnes společenskou nutností stejně jako seznámení posluchačů s etickými zásadami ochrany přírody a krajiny. Kvalitní přednášky a cvičení o příslušné legislativě a informačních technologiích nejsou dost dobře myslitelné bez pravidelné aktualizace.

V pojetí běžném v USA stojí a padá každý obor s osobnostmi. Vysokoškolský učitel by měl bezpochyby být ve svém oboru uznávaným odborníkem, když už ne tvůrčím badatelem. To ale nestačí. Stejně nutným předpokladem úspěšnosti univerzitního pedagoga zůstává schopnost disciplínu, na kterou se soustředil, posluchačům poutavě přiblížit, aniž by sáhl k laciným trikům. V našem případě nejde o nic jiného než dokázat vzbudit zájem o ochranu přírody i u studentů, kteří ji do té doby považovali buď za módní výstřelek šílených pravdoláskařů, nebo naopak za kupu ideologicky předpojatých žvástů.

Výuka ochrany přírody na univerzitách: sprint i maratón

Výuka ochrany přírody na vysokých školách má hned dva cíle. Škamny posluchařen by měli opouštět odborně erudovaní, organizačně zdatní, jazykově vybavení a pro obor zánícení absolventi vyhovující nárokům širokého okruhu zaměstnavatelů. Současně jak lidé s diplomem specializovaného oboru, tak učitelé na základních a středních školách mohou bez tolik oblíbeného strašení, ale železnou logikou kombinovanou s rozumnou porcí emocí změnit přístup společnosti k přírodě a životnímu prostředí.

A co další vzdělávání pracovníků státní ochrany? Můžeme sice oprávněně namítnout, že nic nebrání tomu, aby každý na sobě mohl pracovat sám, na druhou stranu nechceme zastírat, že právě v průběžném seznamování profesionálních ochránců přírody s aktuálními trendy v péči o biologickou rozmanitost máme ve srovnání se západní Evropou, USA či Austrálií viditelné rezervy. Kdo jiný než vysokoškolský pedagogové by měl významnou část této niky obsadit? Součástí obdobného vzdělávání mohou být pravidelná setkání a výměny zkušeností mezi učiteli a pracovníky státní i dobrovolné ochrany přírody. Taková, jaké uspořádal právě bansko-bystrický kolektiv aktivních pedagogů sdružených kolem Petera Urbana.

Jan Plesník

Do Podyjí s Androidem

Místa, kde je možné v Podyjí vidět kudlanky, kvetoucí koniklece nebo zajímavé technické památky, poradí lidem nová tříjazyčná mobilní aplikace tamní Správy národního parku. Dostupná je pro zařízení se systémem Android a lidé si ji bezplatně mohou stáhnout na stránkách Google Play. Přístup z mobilních zařízení lidem navíc usnadní i nová responzivní verze internetových stránek Správy parku, která zlepšuje čitelnost v mobilních telefonech a tabletech. Aplikace obsahuje on-line mapu, možnost stažení off-line mapy a více než sto padesát zajímavostí, které v Podyjí mohou lidé navštívit nebo vidět. Kromě různých druhů rostlin a živočichů jsou mezi nimi například i atraktivní vyhlídky nebo technické či historické památky. Zájemci v ní naleznou i základní informace o okolních obcích. Další body pak mohou sami přidávat. „Lidem s tablety nebo chytrými telefony umožní přímo v terénu zjistit například zajímavá místa nebo druhy rostlin a živočichů v jejich bezprostředním okolí, případně naplánovat další výlet“, popsal aplikaci náměstek ředitele Správy národního parku Podyjí Jan Kos. Ve svém mobilním telefonu si tak můžete naplánovat trasu po desítkách kilometrů značených cest v národním parku, získat tipy na zajímavé vyhlídky nebo si třeba jen číst o květinách a zvířatech, které se v nejmenším českém národním parku vyskytují, a prohlížet si jejich fotografie.

Aplikace je v provozu od loňského léta. Druhý zářijový týden aplikaci při své návštěvě Podyjí přidáním nové vyhlídky Devět mlýnů slavnostně spustil ministr Richard Brabec.

Aplikace obsahuje:

- ↪ Nejvýznamnější veřejnosti přístupné zajímavosti v národním parku
- ↪ Zajímavosti členěné do kategorií s možností jejich filtrování
- ↪ Možnost zaslání návrhu na přidání nové zajímavosti
- ↪ On-line mapu doplněnou mapovými vrstvami ze serveru Správy národního parku Podyjí
- ↪ Pokročilé možnosti práce s mapovými vrstvami i z jiných serverů
- ↪ Možnost stažení off-line mapy
- ↪ Aktualizace obsahu celé aplikace
- ↪ Tři jazykové verze

Lepší přístup k aktualitám z národního parku mají lidé i z mobilních telefonů a tabletů. Aktualizovaná verze webu totiž tato zařízení dokáže rozpoznat a přizpůsobí jim svůj obsah. „Dáváme nyní na našich stránkách větší prostor novinkám. Aktuální zajímavosti z dění kolem našeho národního parku zveřejňujeme každý týden“, dodal Kos.

Mobilní aplikace, nová verze webu a mapový server byly vytvořeny za finanční pomoci Revolvingového fondu MŽP ČR. Obsah aplikace vytvořili a zodpovídají za ni zaměstnanci Správy NP Podyjí.

David Grossmann

O přírodě, krajině a dotacích v České republice

Tvrzení, že žijeme v informačním světě, není ani zdaleka nadsazené. Zatímco nejrůznější údaje se na nás valí doslova ze všech stran, jiné musíme často pracně vyhledávat. Uvedená zákonitost platí jak pro vlastní péči o přírodní a krajinné dědictví v České republice, tak pro možnost jejího financování v podobě dotací ze státního rozpočtu i zdrojů Evropské unie.

Právě uvedené problematice se věnovala konference Vybrané problémy přírody

a krajiny a možnosti nápravy s využitím evropských a národních dotačních programů, kterou 2. dubna 2015 uspořádaly pod záštitou ministra životního prostředí Richarda Brabce Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Fakulta životního prostředí České zemědělské univerzity Praha. Aulu ČZU v Praze–Suchdole zaplnily téměř čtyři stovky zájemců a organizátoři museli další odmítnout. Cílem akce nebyla pomyslná Zeď nářků nad nedostatkem financí na ochranu přírody a krajiny, ale naopak ukázat v jednom dni, jaké zdroje na tuto činnost v podobě rozmanitých dotačních titulů byly, jsou a budou k dispozici.

Děkan fakulty životního prostředí ČZU Petr Sklenička postihl nejzávažnější problémy zemědělské krajiny v ČR a připomněl jejich řešení. Foto: autor

Pohled do zaplněné auly České zemědělské univerzity v Praze-Suchdole v průběhu konference.

Ani načasování konference nebylo náhodné. V první polovině roku 2015 bude po schválení Evropskou komisí spuštěn Operační program Životní prostředí na programovací období 2014–2020, jehož prostřednictvím se mezi žadatele rozdělí celkem 66 miliard Kč. Z této částky půjde 9,5 miliardy Kč právě na péči o přírodu a krajinu, jednu z pěti cílových oblastí OPŽP. Peníze z Bruselu tak pomohou podpořit příznivý stav předmětu ochrany přírody národně významných chráněných území

(národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací, národních přírodních památek a území soustavy Natura 2000), posílit biologickou rozmanitost a přirozené funkce krajiny a zlepšit kvalitu prostředí v lidských sídlech. AOPK ČR se pro nadcházející programovací období stává zprostředkujícím subjektem pro oblast ochrany a péče o přírodu a krajinu: žádosti tak bude nejen hodnotit, ale realizaci navržených a schválených opatření také kontrolovat. V souvislosti s dotacemi na konkrétní opatření ve prospěch přírodního a krajinného dědictví připomeňme, že ČR se v roce 1992 stala první postkomunistickou zemí, kde měl resort životního prostředí možnost pomocí Programu revitalizace říčních systémů finančně motivovat právnické i fyzické osoby provádějící potřebné činnosti. Od té doby se škála celostátních dotačních titulů podstatně rozšířila. V současnosti tak kromě již zmiňovaného OPŽP zahrnuje dohody o hospodaření, vyplácení újmů za ztížení hospodaření na zemědělské půdě, lesních pozemcích a na rybnících s chovem ryb nebo vodní drůbeže, Program podpory obnovy přirozených funkcí krajiny, agroenvironmentálně-klimatická opatření a tradiční Program péče o krajinu. Z rozsáhlé problematiky, související s péčí o přírodu a krajinu v ČR, se jednotlivé bloky konference zaměřily na vodní režim v krajině, zejména na obnovu mokřadů a péči o ně a na revitalizaci a renaturaci toků, zelenou infrastrukturu v zemědělské a urbanizované krajině, ekologickou stabilitu lesů v kontextu klimatické změny (především na druhovou a prostorovou skladbu lesa), ochranu biologické rozmanitosti prostřednictvím péče o chráněná území včetně území soustavy Natura 2000 a v neposlední řadě na obnovení funkční propojenosti (konektivity) krajiny, průchodnost vodních toků nevyjímaje. Po uvedení do příslušné problematiky následovalo v jednotlivých blocích představení vzorových projektů, doplněné informací, které finanční nástroje a jak je možné v praxi využít. Nejen účastníci zdařilé konference, ale i další zájemci najdou přednesené referáty v tištěné podobě i v pdf formátu ve sborníku, jehož vydání AOPK ČR připravuje. Podrobné informace o dotačních titulech na ochranu přírody a krajiny v ČR přináší webová stránka www.dotace.nature.cz.

Jan Plesník

Medailonky

Dvacet let od úmrtí prvního československého ministra životního prostředí Josefa Vavrouška

Před dvaceti lety zahynul pod lavinou v milovných horách – Roháčích – spolu se svou dcerou Josef Vavroušek, člověk přesahující svou dobu a svoji zemi.

Jako Pražák, narozený 15. září 1944, studoval fakultu strojního inženýrství ČVUT, obor systémové inženýrství. Na fakultě se kromě studia účastnil studentského hnutí, angažoval se v redakčním okruhu fakultního časopisu Buchar. Na konci studií v roce 1968 se podílel na studentské expedici Lambaréné, které vezla nákladní Tatra léky pro nemocnici Alberta Schweitzera v Lambaréné v Gabunu. Tato cesta ho ovlivnila na celý život, především jeho žebříček hodnot. Po návratu se začal věnovat vědecko-výzkumné činnosti ve Výzkumném ústavu pro vědeckotechnický rozvoj. Zabýval se především teorií systémů, v r. 1982 např. navrhl koncepci systému plánování rozvoje společnosti, studoval modelování biologických a sociálních objektů. Od útlého mládí se zajímal o přírodu a aktivity v ní, zvláště pak o horolezectví. Nepřekvapí proto, že vytvořil expertní skupinu zabývající se ekologickou problematikou. Výsledkem její práce byla publikace *Životní prostředí a sebeřízení společnosti*. Postupně se zapojil do činnosti tehdejší Ekologické sekce Biologické společnosti při ČSAV, v září 1989 spoluzaložil Kruh nezávislé inteligence a v listopadu 1989 patřil k zakladatelům Občanského fóra, kde se jako člen Koordinačního výboru OF zabýval programem hnutí.

Začátkem roku 1990 byl jmenován náměstkem ministra Federální komise pro vědeckotechnický a investiční rozvoj, přičemž nesl zodpovědnost za oblast životního prostředí. V této funkci se účastnil evropského regionálního přípravného zasedání v Bergenu k nastávající konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v Riu de Janeiru, kde mu byly pro jeho další činnost inspirací jak vládní, tak nevládní části zasedání. Připravil vznik Federálního výboru životního prostředí, kterého se pak stal ministrem-předsedou. Je zajímavé, že to byli

Josef Vavroušek zahajuje na jaře 1992 mezinárodní konferenci ministrů životního prostředí zemí Střední a Východní Evropy v Tatranských Matliarech
Foto: FVŽP

slovenští ochránci, kteří ho na tuto funkci navrhli jako první. Jako systémový inženýr připravoval systematicky krok po kroku to, co předtím za minulého režimu nastudoval teoreticky – čerpal také ze zkušeností z práce Agentury ochrany životního prostředí USA (US EPA). Ve funkci ministra inicioval koncepci státní ekologické politiky a následně ji rozvinul v státním programu péče o životní prostředí. Urychlil zrod naší environmentální legislativy – prvního zákona o životním prostředí, který definoval základní pojmy a zásady ochrany životního prostředí a udržitelného rozvoje a který k nám poprvé zavedl tak důležité hodnocení vlivů činností a záměrů na životní prostředí (EIA a SEA), prvního zákona o odpadech, moderního zákona o ochraně ovzduší a novelu stavebního zákona. V té době bylo velmi aktuální jednání o odchodu sovětských vojsk. Josef Vavroušek prosadil vznik Úřadu pro řešení důsledků pobytu sovětských vojsk na našem území a byl to on, kdo podpořil přírodovědecký výzkum k zjištění škod na přírodě. Velmi se angažoval v mezinárodní spolupráci, ať už bilaterální či multilaterální. Díky této spolupráci získal pro Československo jak materiální, tak technickou pomoc, zvláště pak pro nejznečištěnější oblast tzv. černého trojúhelníku mezi Čechami, Saskem a Polskem a pro Ostravsko. V červnu roku 1991 uspořádal první konferenci ministrů životního prostředí zemí EHK OSN, což byl začátek procesu Životní prostředí pro Evropu, který pokračuje dodnes. Důležitou součástí konference byla diskuze o lidských hodnotách a environmentální etice. V roce 1992 došlo na další konferenci ministrů životního prostředí středo- a východoevropských zemí v Tatranských Matliarech

k navázání spolupráce, a to např. v problematice společných povodí velkých řek a přeshraničních národních parků.

Na závěr působení v ministerské funkci se v červnu 1992 jako vedoucí československé delegace aktivně zúčastnil konference OSN o životním prostředí a rozvoji v Riu de Janeiro, kde jednali vedoucí představitelé mnoha států světa. Přednesl tam příspěvek o reformě OSN, kdy navrhl další, tj. 4. environmentální pilíř systému OSN, založený na ochraně přírody a krajiny a péči o životní prostředí člověka. V té době bylo něco takového vnímáno jako naprostá utopie, dnes se však tyto myšlenky znovu prosazují.

Po volbách v roce 1992, v nichž Občanské hnutí prohrálo, začal působit na Fakultě sociálních věd UK a byl zde brzy zvolen proděkanem. Soustředil se na analýzu formování a realizace veřejné politiky v ČR po roce 1989. V roce 1994 se zúčastnil 19. Generálního zasedání IUCN v Buenos Aires s příspěvkem o environmentální etice, který vzbudil velké uznání. V té době se intenzivně věnoval hledání lidských hodnot slučitelných s trvale udržitelným způsobem života. Jako zásadní viděl nutnost vědomí sounáležitosti s přírodou. Na podzim 1992 založil nevládní organizaci Společnost pro trvale udržitelný život (STUŽ), která sdružovala několik stovek členů, a stal se jejím předsedou. STUŽ dodnes aktivně působí.

18. března 1995 jej při výletu do Roháčů v dolině Parichvost zasypala spolu s jeho dcerou Petrou lavina. Následně záchranné akce profesionálních záchránců i dobrovolníků z řad slovenských i českých horolezců a ochránců přírody už nepomohly. V roce 1996 mu byla posmrtně udělena cena Františka Kriegla a v roce 2002 mu udělil prezident Václav Havel medaili za zásluhy I. stupně. Za svůj předčasně ukončený život stihl napsat 5 knih, 40 studií a cca 150 odborných článků.

Jiří Dlouhý, Pavel Šremer

Poznámka:

Bibliografie prací Josefa Vavrouška a prací o něm do roku 2005 je uvedena ve Sborníku k nedožitým 60. narozeninám: Josef Vavroušek, Na cestě k trvalé udržitelnosti, ed. Mikuláš Huba et al., pro Nadaci Partnerství vydala ZO ČSOP Veronika, I.vydání, 95 str., Brno 2005

Jan Čeřovský, osobnost mnoha profesí, jubiluje

Horké léto roku 1992 už téměř vstoupilo do podzimních střevíčků. V září bylo nad všechny pochyby zřejmé, že se do čtyř měsíců cesty obou národů, více než 70 let žijících ve společném státě, rozejdou. Ostatně, právě vzrušená politická situace zabránila československému prezidentu Václavu Havlovi zúčastnit se dlouho očekávané Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (UNCED). Přelomová událost, svolaná v červnu 1992 do brazilského Rio de Janeiro, vešla do povědomí široké veřejnosti jako Summit o Zemi. Hlavám států, kterých se sešlo na jediném místě do té doby nejvíce v historii, byla mimo jiné předložena k podpisu Úmluva o biologické rozmanitosti (CBD), na níž ještě nestačila uschnout tiskařská čern.

Jan Čeřovský děkuje na 1. světovém kongresu ochrany přírody v říjnu 1996 v Montrealu za mimořádné ocenění, které se mu udělením čestného členství Mezinárodní unie ochrany přírody (IUCN) dostalo.

Právě v září 1992 se na Přírodovědecké fakultě UP v Olomouci, tedy mezi Prahou a Bratislavou, konala první a současně poslední československá odborná konference o biologické rozmanitosti. Text CBD přeložil Jan Čeřovský a v hanáckých Aténách jej představil účastníkům jednání se zsvěceným komentářem.

I když jsem byl ve státní ochraně přírody, jak říkali služebně starší hoši z mé čety, „tři dny i s cestou“, přihlásil jsem se do diskuse s rýpavou připomínkou. Upozornil jsem, že z pohledu teorie systémů, respektive informační teorie není rozmanitost jakékoli soustavy, biologickou nevyjímaje, souhrnem jejích

prvků včetně vzájemných vazeb mezi nimi, ale veličinou, vyjádřenou jedním číslem a vycházející z entropie, tedy míry neurčitosti systému. Doporučil jsem proto definici biodiverzity tak, jak ji uvádí úmluva, odmítnout. Tento názor postupně hlasitě podpořilo více účastníků, zejména z akademické sféry. Václav Petříček, který zasedání řídil, vyřešil situaci vskutku šalamounsky: nechal o mém návrhu hlasovat. Československo se tak stalo jediným státem, který veřejně odmítl pojetí biodiverzity, vymezené CBD. Proč se o této příhodě zmiňuji? Několik týdnů po olomoucké konferenci mne Jan Čeřovský pozval do své pracovny. Upozornil mne, že IUCN, který si tehdy říkal Světový svaz ochrany přírody, vypsal konkurz na vedoucího Českého koordinačního střediska. Byl jsem zaskočen podruhé, což bylo více než pochopitelné, vezmeme-li v úvahu, co jsem jednomu ze zakladatelů moderně pojeté ochrany přírody v Československu a v České republice provedl v Olomouci.

Zhodnocení Janova více než šedesátiletého působení v oboru by si bez přehánění vyžádalo přinejmenším celé číslo našeho časopisu, a to i s kulérovou přílohou. Připomenu ale jeho celoživotní snahu přibližovat československým a českým ochranářům svět – pomyslná vrátka do mezinárodní ochrany přírody otevřel desítkám z nich. Janovo počínání tak ostře kontrastuje s chováním jiných, kteří si své zapojení do zahraniční spolupráce v péči o přírodní a krajinné dědictví, k němuž se mnohdy nedostali ani tak pro odborné či jazykové znalosti a schopnosti (nezřídka virtuálního charakteru) jako spíše prostřednictvím svých pozic, které střežili a střeží jako oko v hlavě. Další Čeřovského nedocenenou zásluhou zůstává vytrvalé úsilí utvářet ochranu přírody a krajiny jako navýsost společenskou činnost, vycházející z robustních vědeckých základů. Státní i dobrovolná ochrana přírody potřebuje pracovníky, kteří se jako ryba ve vodě pohybují v prostoru, kterému se v poslední době módně říká rozhraní mezi vědou a strategiemi, koncepcemi, programy, přístupy a každodenní činností (*science-policy interface*). Byl to právě Jan, který do našeho oboru, na nějž se někteří akademici stále dívají skrz prsty, zaváděl nejnovější poznatky nejen ochranářské biologie, ale i dalších vědních disciplín. Většinu z uvedených a na svou

dobu novátorských přístupů a metod dnes používáme s naprostou samozřejmostí. Právě fenomenální odborné znalosti, umocněné mimořádným nadáním pro cizí jazyky, noblesním chováním, společenským šarmem a nesporným vyjednávacím talentem, předurčily Jana Čeřovského k tomu, že v krátké době profesně vyzrál a stal se výraznou osobností i v činnosti, která se dnes vyučuje na amerických, západoevropských a japonských univerzitách a pro niž se vžilo označení *environmentální diplomacie*.

Bezesporu největší pomyslný zářez Jan vyřyl do rozvoje dlouho podceňované disciplíny – výchovy široké veřejnosti i cílových skupin obyvatelstva k citlivému vztahu k přírodě a obecněji i životnímu prostředí. Zmiňované aktivitě se věnoval dávno předtím, než se stal v sekretariátu IUCN prvním profesionálem zaměřeným na tuto problematiku. Kdyby nic jiného, tak Jan Čeřovský přivedl k zájmu o přírodu bez nadsázky tisíce dětí jako první šéfredaktor časopisu ABC mladých techniků a přírodovědců, který z pultů novinových stánků mizel rychlostí náhlé oblevy. Kolega Petříček v této souvislosti s oblibou vzpomíná, jak za aktivní zapojení do jedné z „ábíček“ pořádaných čtenářských soutěží kromě diplomu s podpisem šéfredaktora obdržel i kuličkové pero, v té době v Československu naprostou novinku. Ona propisovací tužka se stala cenným exponátem Václavovy kultovní sbírky všeho možného. A to záměrně nehovořím o nespočtu původních publikací i překladů, článků, rozhlasových a televizních pořadů, internetových sdělení a přednášek pro širokou i odbornou veřejnost, vždy nejen na vysoké odborné úrovni, ale navíc naprosto srozumitelných. Není divu, že mimořádně pracovitý Jan Čeřovský je oprávněně pokládán za jednoho z otců environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty jak v Československu, tak také v globálním měřítku. Nemohu v této souvislosti opomenout, že více než desetiletí úspěšně řídil časopis, který právě čtete: nejenže při tom uplatnil vytříbený styl psaní a formulační zručnost, ale na rozdíl od redaktorů čehokoliv si byl vědom toho, že čeleď nemusí být totéž co čeládka.

Jan Čeřovský oslavil 2. února 2015 úctyhodné 85. narozeniny, a to v plně duševní svěžesti. Nejlepší důkaz tohoto tvrzení poskytl nedávno

sám jubilant. Paměti nazvané *Jak jsme zachraňovali svět, aneb Půlstoletí ve službách mezinárodní ochrany přírody* přibližují nejen milníky československé, resp. české a mezinárodní ochrany přírody, ale přinášejí často překvapivé, místy sžiravé pohledy klíčovou dírkou do zákulisí, kam se běžně nepouští.

Milý Jene, obrovské díky za nepřetržitou práci pro přírodu a do dalších dní zdraví pevně jako pavoučí nit, přehršeli osobní pohody a splnění zbývajících snů!

Jan Plesník

Pavel Mudra – ochránce, popularizátor a fotograf středočeské přírody

Dlouholetý tahoun a vedoucí pražského a středočeského pracoviště Agentury ochrany přírody a krajiny ČR Ing. Pavel Mudra dosáhl na začátku letošního roku šedesátky. V roce 1979 absolvoval v Praze Vysokou školu zemědělskou, působil v Mikrobiologickém ústavu Akademie věd a zabýval se aplikovanými biotechnologiemi. V roce 1989 nastoupil na tehdejší Pražské středisko státní památkové péče a ochrany přírody. V roce 1999 se stal vedoucím tehdy již spojeného pražského a středočeského střediska AOPK ČR. V nekonečném sledu pracovních úkolů vedoucího střediska se projevuje Pavlova schopnost vybudovat, udržet a chránit poměrně vyvážený kolektiv pracoviště, v němž panují dobré vztahy, a který si dlouhodobě udržuje schopnost vedle všeho administrování, vyplňování a „odklikávání“ také v rámci možností pracovat pro přírodu. Uplatňuje se při tom Pavlovo nadání uvažovat v širších souvislostech, které je o to cennější v prostředí úzce specializovaných odborníků. Pavel Mudra ovládá rovněž umění docházet ke vhodnému kompromisu, což se hodí nejen při vedení pracoviště, ale je to především jeden z principů úspěšné ochrany přírody. Z dalších funkcí je třeba vyzvednout jubilantův podíl na přípravě odborných sborníků o přírodě Prahy a středních Čech: *Natura Pragensis* (vychází od roku 1982) a *Bohemia centralis* (založen již roku 1959, pracoviště ochrany přírody jej vydává od r. 1974). Pavel Mudra není jen pouhým dlouholetým členem redakční rady – oba sborníky i v současnosti vycházejí zejména díky

jeho organizačnímu úsilí. Ke čtenářům se tak dostávají nové původní odborné práce z geologie, botaniky i zoologie, které přispívají k souhrnným znalostem a ochraně přírody regionu.

Veřejně je Pavel Mudra znám hlavně svojí činností fotografickou. Ač pro to nebyl zvlášť školen, při fotografování zejména pražské a středočeské přírody dosáhl profesionální úrovně. Pavlovo nasazení pro věc je pověstné – při lovu leteckých záběrů např. neváhal opakovaně nasednout do motorového rogalu. Jeho snímky tak zdaleka nejsou jen obrazovým doprovodem řady kvalitních knižních publikací, mezi jejichž autory jsou taková jména jako Jarmila Kubíková, Vojen Ložek starší či Václav Cílek. Jako zvlášť důležitou nutno zmínit jeho účast na velkém publikačním díle, v dohledné době nejspíše neopakovatelném, na edici Chráněná území České republiky. Byl organizátorem dvou objemných svazků, věnovaných středočeskému regionu a Praze, a významně se podílel na jejich fotografické výbavě. I mezi pracovníky ochrany přírody se jen málokdo může chlubit tím, že zná opravdu všechna pražská a středočeská chráněná území. Pavel Mudra je prostě všechna fotograficky zdokumentoval. Pavlův mimořádně rozsáhlý fotoarchiv středočeské krajiny je spojen do dnešních dnů s jakousi čestnou povinností být poslední záchrannou instancí pro všechny zoufalé redakce ochranných a přírodovědných časopisů a vydavatelství, které marně hledají vhodný snímek libovolného koutu středních Čech. Pavel jej nejspíš bude mít.

O dovolené Pavel nejraději míří na sever, do skandinávských zemí, kde se věnuje svému velkému koníčku – rybolovu. A můžeme prozradit, že radost mu dělá i jeho (zatím první) vnuče. Našemu jubilantovi přejeme do dalších let hodně zdraví, dostatek elánu, neutuchajícího optimismu... a aby nepřestal být oporou středočeské ochrany přírody.

Tomáš Just a Pavel Špryňar

Nové právní předpisy a další dokumenty v oblasti ochrany přírody a krajiny

(přehled vybraných aktualit za období leden 2015 – březen 2015, přehled vybrané judikatury a metodik z Věstníku MŽP za období září 2014 – leden 2015)

Zákon č. 41/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ve znění pozdějších předpisů mimo jiné reaguje na zvýšení poplatků za zábor zemědělské půdy, ke kterému došlo v roce 2011. Současná právní úprava hledala kompromis mezi ochranou cenné zemědělské půdy a možností realizovat nejrůznější stavební investiční záměry. Od poplatků jsou tak např. osvobozeny stavby drah a pozemních komunikací ve vlastnictví státu. Naopak neuspěl návrh senátu od těchto poplatků osvobodit také obce a kraje. *Účinnost od 1. 4. 2015 (ust. části první čl. I bodu 4, pokud jde o § 3 odst. 4, a bodu 5, pokud jde o § 3b odst. 4, která nabývají účinnosti dnem 1. 1. 2016).*

Zákon č. 39/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů napravuje nedostatečnou transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí, na kterou ČR upozorňovala Komise EU. Novela mimo jiné zavádí závaznost výsledků řízení o posouzení vlivů na životní prostředí pro navazující řízení vedená podle zvláštních předpisů (negativní závěr zjišťovacího řízení – forma rozhodnutí, stanovisko EIA – forma závazného stanoviska). Úpravou prošla i příloha č. 1 zákona, resp. došlo k upřesnění záměrů v kategoriích I a II. Novela dále rozšiřuje možnosti účasti veřejnosti. S tím dále souvisí novelizace ust. § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, které nově zní: „*Občanské sdružení nebo jeho organizační jednotka, jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny (dále*

jen „občanské sdružení“), je oprávněno, pokud má právní subjektivitu, požadovat u příslušných orgánů státní správy, aby bylo předem informováno o všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle tohoto zákona, s výjimkou řízení navazujících na posuzování vlivů na životní prostředí podle § 3 písm. g) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí. Tato žádost je platná jeden rok ode dne jejího podání, lze ji podávat opakovaně. Musí být věcně a místně specifikována“ a dále zákona č. 254/2001 Sb., vodní zákon a zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Účinnost od 1. 4. 2015.

Věstník Ministerstva životního prostředí ročník XV – leden 2015 – Částka 1 obsahuje metodické doporučení k aplikaci některých ustanovení vyhlášky č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, ve znění novely č. 222/2014 Sb., kterou se mění vyhláška č. 189/2013 Sb., o ochraně dřevin a povolování jejich kácení, účinné od 1. 11. 2014, která, mimo jiné, upravuje podmínky kácení dřevin v zahradách, kdy nově platí režim kácení bez povolení pouze pro ovocné dřeviny rostoucí na pozemcích v zastavěném území evidovaných v katastru nemovitostí jako druh pozemku zahrada, zastavěná plocha a nádvoří nebo ostatní plocha se způsobem využití pozemku zeleň.

Věstník Ministerstva životního prostředí, ročník XIV – listopad – prosinec 2014 – Částka 7 – Metodický pokyn sekce ochrany přírody a krajiny – Metodika managementu tlejícího dříví v lesích zvláště chráněných území sjednocuje postup navrhování managementu tlejícího dřeva v plánech péče. Metodika je určena pro MZCHÚ, NP a I. a II. zóny CHKO a obsahuje doporučené postupy, jak dosáhnout pozitivních efektů tlejícího dřeva na biodiverzitu lesních ekosystémů. Součástí metodiky jsou obecné zásady týkající se množství, distribuce a parametrů (např. rozměrů, druhového složení, způsobu vzniku a zpracování) dřeva ponechaného k zetlení a popis, jak rizika plynoucí z ponechání minimalizovat. Doporučený management je diferencován podle cílů ochrany a stupně přirozenosti lesa (do 3 skupin) a dále ještě podle biotopů lesních ekosystémů (od přirozených borů přes doubravy, bučiny a přirozené smrčiny až po klečové porosty).

Věstník Ministerstva životního prostředí, ročník XIV – červenec – srpen 2014 – Částka 5 – Metodický pokyn odboru obecné ochrany přírody a krajiny k aplikaci § 8 a § 9 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, upravující povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les a náhradní výsadbu a odvozy vysvětluje nejdůležitější pojmy související s ochranou těchto dřevin (např. funkční a estetický význam dřevin, závažné důvody pro kácení dřevin) a dále se podrobněji zabývá aplikací jmenovaných ustanovení ze strany orgánů ochrany přírody včetně jejich postupu, pokud dojde k souběhu ochrany dřevin s jinými ochrannými režimy podle zákona č. 114/1992 Sb. nebo dokonce s jinými zákony.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, č. j. 4 As 241/2014 – 30 ze dne 19. 2. 2015 zopakoval tvrzení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 8. 2011, č. j. 2 As 75/2009 – 113, že závazné stanovisko dle § 149 správního řádu není samostatně přezkoumatelným rozhodnutím ve smyslu § 65 soudního řádu správního a dále doplnil, že úkon, kterým nadřízený orgán dotčeného orgánu postupem podle § 149 odst. 4 správního řádu z roku 2004 v rámci odvolacího řízení potvrdí nebo změní závazné stanovisko dotčeného orgánu, je z hlediska obsahu i formy opět závazným stanoviskem. Soudní ochrana proti takovému úkonu pak je poskytnuta výlučně cestou § 75 odst. 2 věty druhé soudního řádu správního na základě žaloby podané proti rozhodnutí, ke kterému bylo závazné stanovisko vydáno.

Aktuality sestavuje právní oddělení pro veřejnou správu AOPK ČR, kontakt: jitka.porkertova@nature.cz

Recenze

Vážky České republiky

příručka pro určování našich druhů.

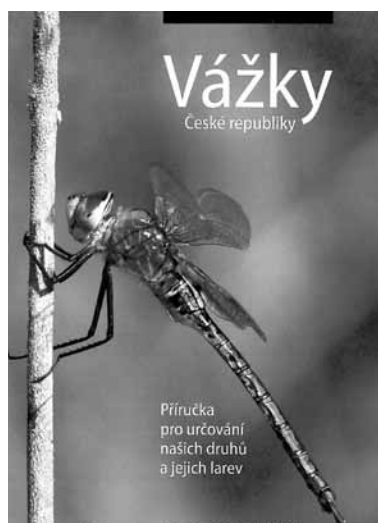
Černý M., Waldhauser M.

ČSOP Vlašim 2014, 180 stran.

Český knižní trh je v poslední pětiletce vcelku solidně zásoben novými tituly přírodovědných atlasů a terénních určovacích příruček, tak

trochu navzdory obávanému poklesu zájmu veřejnosti o přírodu. Významnou část jejich produkce zajišťuje nakladatelství Academia ve svých edičních řadách. Nově se na trh dostává atlas odlišného designu a také vydavatele, jímž je ZO ČSOP Vlašim: Vážky České republiky autorů Martina Waldhausera a Martina Černého.

Vlašimské ČSOP je dlouhodobě věrné tématu českých vážek. Většina dosavadních publikací však cílila spíše na zasvěcené a odborné publikum, ať již šlo o sborníky z vážkařských seminářů, určovací příručky charakteru stručné monografie či reprezentativní (a s novým atlasem stejnojmenné) Vážky České republiky.

Nový atlas může k vážkám přivést mnohem širší veřejnost. Velké Vážky jsou sice všeobecně uznávaným zdrojem informací, monografií i atlasem rozšíření v jednom, leč na terénní vycházky jsou nepoužitelné: 670 stran velkého formátu a necelé čtyři kilogramy váhy z nich přeci jen dělají domácí čtivo. Právě tyto nevýhody měli autoři nového atlasu (ostatně spoluautoři velkých Vážek) na paměti a zaměřili se na výrobu praktické terénní pomůcky, díky níž bude možné určit dospělce i larvy našich druhů.

Atlasy do terénu jsou specifická disciplína; bylo by možné je označit za jednu z nejpožívanějších přírodovědných knih. Musí být často budovány velmi nápaditě – podstatnou roli hraje obrazový obsah, text je především doprovodný. Obrazy i nápady nové Vážky nešetří. Po stručném úvodu a obecných kapitolech následuje 73 dvoustran se všemi druhy

našich vážek. Obrazový doprovod v atlasu nesmí být principiálně portréty jednotlivců, ale musí představit typ, ideu druhu. Vystižení a důraz na typické znaky jsou pak považovány za hlavní výhodu atlasů s kresbami, které ovšem naráží na finanční a časovou náročnost. Vážky jsou fotografickým atlasem, postaveným na fotografiích živých jedinců. Ve valné většině se jedná o snímky pořízené samotnými autory, velmi zručnými fotografy. Díky velkému množství protříděných fotografií se však autorům podařilo typ druhu ilustrovat i na fotografiích z přírody. Typické znaky vyznačují přímo i ve fotografiích, které tak navíc vystihují typický postoj či vzhled druhu v přirozeném prostředí. Ostatně vážky se dnes především spíše pozorují, než sbírají, a tomu fotografie živých vážek vyhovují. Vynikajícím nápadem je vystižení skutečné velikosti pomocí siluety na pozadí textu – je mnohem více po ruce než rozpětí velikosti v textu a nezabírá cenný prostor. Stejně tak jsou naznačeny i velikosti larev. Vůbec celý atlas hospodář s prostorem (a tedy celkovými rozměry) velmi efektivně a efektně; k tomu patří i QR kódy s odkazy na www.vazky.net s dalšími informacemi, síťové mapy rozšíření, přelévání fotografií i do volných míst na textové straně a celá řada dalších detailů. I díky tomu se autorům skutečně podařilo vybudovat praktického průvodce po všech druzích českých vážek.

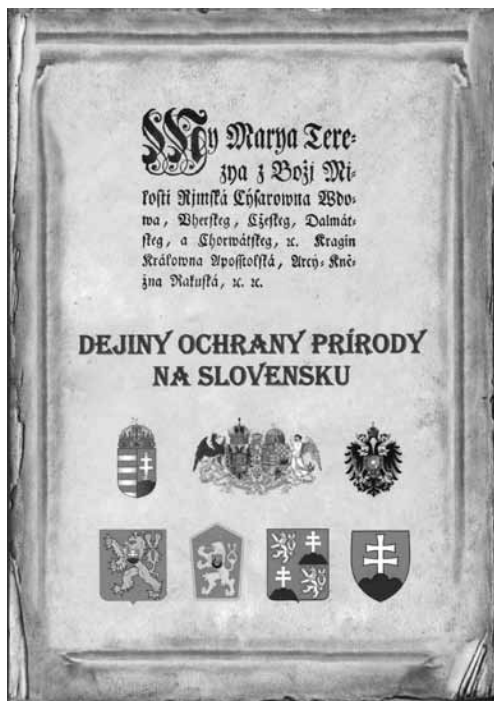
Hledání nedostatků bylo obtížné, ve výsledku lze vytknout jen nepodstatné drobnosti. Několik zvětšených detailů je podáno fotografiemi, které nemají dobré rozlišení a v tisku působí rozmazaně – takové prvky měly být provedeny jinou technikou než prostým zvětšením celkové fotografie. Plastový obal je do terénu velmi praktickým prvkem, ale u podobných příruček bývá z tužšího materiálu. Vážky České republiky jsou bez ohledu na to vynikající a praktickou příručkou, kterou je možné všem zájemcům doporučit.

Na závěr si jako drobný detail zaslouží vyzdvihnout příkladnou provázanost atlasu s Nálezovou databází ochrany přírody. Ta je citována nejen jako významný zdroj dat o rozšíření druhů, ale i přes odkazy na www.vazky.net je na její veřejnou část přiveden i zájemce o aktuální informace.

Karel Chobot

Dějiny ochrany přírody na Slovensku

V roce 2019 oslaví státní ochrana přírody na Slovensku sto let od svého vzniku. Vznik státní ochrany přírody je datován k vydání Nařízení ministra, zplnomocněnce vlády Československé republiky pro správu Slovenska Václava Šrobára z 20. října 1919 („O právomoci Vládného komisariátu na ochranu pamiatok na Slovensku“). K tomuto nadcházejícímu výročí vydala v roce 2013 Státní ochrana přírody Slovenské republiky objemnou knihu „Dejiny ochrany prírody na Slovensku“. Jejím autorem je lesník, dlouholetý pracovník ochrany přírody a zkušený autor či spoluautor více než dvou desítek knih a několika set odborných článků Ing. Viliam Stockman, CSc. „Předvoj“ této knihy vydalo Ministerstvo životního prostředí k 90. výročí státní ochrany přírody na Slovensku již v r. 2011. Knihou autor navazuje také na své další předchozí počiny, zejména „Kto je kto v ochrane prírody Slovenska“ z let 2009 a 2010.

Při zpracování knihy se autor přiklonil k chronologickému řazení a postupuje po kalendářních letech. Důvodem bylo spojení popisu událostí v ochraně přírody se stručnou informací o hlavních událostech politických a ve společnosti doma i v zahraničí, která je uvedena vždy na začátku každého popisovaného období. To

je jistě zajímavé řešení – čtenáři pomáhá vytvořit si lepší představu o prostředí, ve kterém se v daném období obor rozvíjel, na druhou stranu poněkud ztěžuje sledování déletrvajících aktivit. Vývoj ochrany přírody i samotnou knihu V. Stockman rozděluje do sedmi hlavních etap: I. **Uherské království do r. 1526**, období před cílevědomou ochranou přírodních památek; II. **Uhersko v Rakouské monarchii**, vývoj ochrany přírodních památek jako uvědomělého hnutí (1526–1867); III. **Rakousko-Uhersko**, vývoj legislativy a Státní památková komise v Budapešti (1867–1918); IV. Vznik a vývoj státní ochrany přírody v **období první Československé republiky** (1918–1939); V. Vývoj státní ochrany přírody v období **Slovenského státu** (1939–1945); VI. Vývoj státní ochrany přírody v období **Československé republiky** (1945–1992) a VII. **Slovenská republika** – Slovenská agentura životního prostředí (1993–2000) a vznik Státní ochrany přírody SR (2000).

Autorovi se podařilo během desetiletí systematické práce nashromáždit obdivuhodné množství archiválií a dokumentace k významným událostem i všední činnosti v oblasti ochrany bohatého přírodního dědictví Slovenska a péče o něj. Tuto dokumentaci dokázal přehledně uspořádat a zpracovat. Můžeme si tak přečíst vyčerpávající popis jednotlivých změn v organizaci ochrany přírody, o vytváření jejího prostorového, technického a personálního zázemí, vzniku oborových politik a strategií, událostech v územní a druhové ochraně i obecné ochraně přírody a krajiny, významných kauzách spojených s ochranou přírody a krajiny, publikační činnosti, ale i o vzdělávání a setkávání ochránců přírody či o společenských událostech. Je třeba zmínit, že se autor soustředil zejména na mapování činnosti státní ochrany přírody, což je zejména v hlavních obdobích rozvoje dobrovolné a nestátní ochrany přírody znát, a kniha proto nemůže poskytnout dostatečně ucelený obraz o ochraně přírody na Slovensku v daných letech. Autor si toto uvědomuje a v úvodu na to výslovně upozorňuje. Jistě v knize chybí některé události a skutečnosti, které se autorovi nepodařilo zachytit. Každopádně to nikterak nesnižuje hodnotu tohoto mimořádného díla a je to možno chápat spíše jako výzvu ke zmapování i těchto aktivit.

V téměř osmisetstránkové knize najdeme velké množství fotografií, faksimilií, přetištěných titulních stran odborných publikací a popularizačních tiskovin a další obrazové dokumentace. Velmi užitečné jsou medailonky téměř dvou set klíčových osobností ochrany přírody a krajiny, které najdeme přiřazené k jednotlivým obdobím, kdy v oboru zejména pracovali nebo dodnes pracují. Knize lze vytknout jen jediné, a to chybějící jmenný a místopisný rejstřík a poznámkový aparát. Publikace je doslova nabitá fakty vztaženými k množství míst a osobností a rejstříky by její využitelnost usnadnily, stejně jako poznámkový aparát, který by jistě uvítali badatelé. Kniha vyšla v nízkém nákladu (600 ks), a tak lze doufat v její elektronickou publikaci (což by byla také příležitost k vyhledávání podle klíčových slov). Viliam Stockman sám sebe neoznačuje za historika, ale bezesporu se za desetiletí shromažďování materiálů a práce v archivech historikem stal; historikem ochrany přírody, kterého může česká ochrana přírody té sesterské slovenské jen závidět.

Na závěr je třeba dodat, že autor nyní pracuje na Dějinách lesnictví na Slovensku.

Pavel Pešout

Opera Corcontica 51

Na přelomu roku vydané číslo sborníku vědeckých prací z Krkonoš a Vysokých Sudet zahájilo šestou desítku svazků. V pestrém obsahu z několika přírodovědných oborů i s přesahem do společenskovední problematiky najdeme řadu aktualit bezprostředně využitelných v ochranářské praxi, ale nechybí tu ani pohledy do historie. Obojího se týká úvodní přehledový článek Kleč a smilka – klíčová hráči vývoje alpského bezlesí Krkonoš od Jana Štursy a Jana Wilda. Autoři shrnují průběh dnes intenzivně řešené konkurence společenstev těchto zásadních rostlinných druhů arko-alpské tundry, v níž se člověk nejdříve postavil na stranu smilky, pak kleče, a dnes hledá pro oba oboustranně přijatelný modus vivendi. Cenný je rozsáhlý, devítistránkový seznam literatury k tématu.

Kolektiv českých a polských zoologů na pozadí historických údajů zdokumentoval současný návrat velkých šelem do Jizerských hor, Krkonoš, na Broumovsko a do Stolových

hor. Doufáme, že v příštích letech uvidíme více takových textů, které čerpají z dat získaných po obou stranách hranice.

K budoucnosti botanického výzkumu se obrací Josef Harčarik a Viera Horáková.

V článku Flora Corcontica – additamenta I (čili Krkonošská květena – doplňky) vyzývají odbornou veřejnost k uveřejňování významných botanických nálezů. Navázání na bohatou krkonošskou tradici rovnou začíná činem, totiž publikováním 22 nálezů z posledních let. Z botanických textů jsou tu ještě kolektivní práce Distribuce a změny populací rosnatky anglické a blatnice bahenní v rašeliništích Jizerských hor a Dodatek k seznamu lišejníků a lichenikolních hub polské části Krkonoš Marie Kossowské. Wojciech Pusz a Włodzimierz Kita ve Zhodnocení zdravotního stavu jehlic kosodřeviny mj. předjali nález zcela nového druhu houby, která na kleči cizopasí (v lednu byl dokončen její popis a dostala jméno *Lophodermium corconticum*). S obsahem článku Ester Ekrtové Byl hořec panonský v Krkonoších opravdu vysazen? v závěru sborníku polemizuje František Krahulec.

Jan Špaček sleduje drobné roztoče v článku Vodule české části Krkonoš, entomologové Hana Šuláková, Miroslav Bartoš a Jan Vaněk podávají kompletní přehled čeledi v textu Bzučivkovití české části Krkonoš. Zoologické příspěvky doplňují nálezové zprávy o motýlech a vodních bezobratlých.

Využívání krajiny lidmi se věnují Radek Kurfiřt a Radko Tásler v historické analýze Produkce mědi a arzeniku Riesenhainské huti v Peci pod Sněžkou, Martin Erlebach v případové studii Vývoj využití krajiny východních Krkonoš: příklad obce Babí u Trutnova, Luděk Bujalský a kol. ve výsledcích výzkumu Světelné znečištění způsobené umělým osvětlením sjezdovek v Krkonošském národním parku, a Vlastimil Pilous, který aktualizuje své vlastní dlouholeté bádání v příspěvku Nálezy historických montánních tvarů reliéfu v Krkonošském národním parku.

Obvyklým tématům se vymyká práce Anny Kulczyk-Dynowské a Katarzyny Przybylé Nemovitosti v chráněném území – správa a náklady, příklad Karkonoskiego parku narodowego. Svazek uzavírá Výběrová bibliografie Ing. Theodora Lokvence (1926–2013), velička na krkonošské historiografie, kterou sestavil Jiří Souček.

Všechny články od počátku vydávání do aktuálního vydání naleznete ve formátu PDF v archivu na <http://opera.krnapp.cz>, od roku 2002 prohledávatelného, navíc s vyhledáváním v databázi článků. Sborník v tištěné podobě je k mání v knihovně Krkonošského muzea Správy KRNP ve Vrchlabí (Zdeňka Flousková, tel. 499 456 706, e-mail: zflouskova@krnap.cz) a k prostudování ve všech ústředních, krajských a samozřejmě v regionálních knihovnách.

Jiří Bašta

Nové přírůstky v knihovně AOPK ČR

Otevírací doba knihovny

Po	Zavřeno	
Út	8:00–11:30	13:00–15:00
St	13:00–18:00	
Čt	8:00–11:30	13:00–15:00
Pá	10:00–12:00	

Abiotikózy rostlin:

poruchy, poškození a poranění

Kúdela, Václav et al.

Praha: Academia, 2013. 566 s.: il. (převážně barev.); 25 cm. Anglicko-český terminologický slovník. ISBN 978-80-200-2262-2

Knihna pojednává o spektru abiotických faktorů vnějšího prostředí, které mohou nepříznivě ovlivnit životní funkce rostlin, tvorbu biomasy, hmotnost i kvalitu rostlinných produktů a ohrozit i přežívání rostlin. V obecné části jsou jednotliví škodliví činitelé neživého prostředí řazeni do několika kategorií, ve speciální části jsou u jednotlivých plodin nebo skupin plodin probrány nejzávažnější poruchy, poškození a poranění během vegetace, sklízňe a skladování. Knihna je určena fytopatologům, rostlinným fyziologům, botanikům, ekologům, rostlinolékařům a studentům příslušných oborů.

E 408/14

Akademická příručka českého jazyka

Pravdová, Markéta – Svobodová, Ivana (eds.)

Praha: Academia, 2014. 533 s.; 21 cm. ISBN 978-80-200-2327-8

Knihna obsahuje výkladovou část internetové jazykové příručky, jejímiž autory jsou odborníci z Ústavu pro jazyk český AV ČR. Obsahuje

obecná poučení o českém jazyce, zejména o pravopisu, tvarosloví a některých syntaktických jevech. Uvádějí se i rozpory v údajích, které jednotlivé jazykové příručky přinášejí, nebo rozdíly mezi kodifikací a spisovným územ, a to s hodnotícím komentářem a doporučeným řešením.

E 406/14

Aythya 5: monitoring vodních ptáků v České republice

Česká zemědělská univerzita v Praze. Fakulta životního prostředí Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze. Fakulta životního prostředí, 2014. 56 s.; 30 cm. Angl. souhrn. ISBN 978-80-213-2454-1

Sborník přináší informace o monitorovacích projektech zaměřených na vodní a mokřadní druhy ptáků včetně výsledků a výstupů výzkumu.

ZZ 790/14/5

Biodiverzita v sadu

Ekologický institut Veronica

Hostětín: ZO ČSOP Veronica – Centrum Veronica Hostětín, 2012. 19 s.: obr.; 30 cm.

Příručka představuje zásady hospodaření v přírodní zahradě, opatření na podporu biologické rozmanitosti a průvodce ukázkovou přírodní zahradou a ovocným sadem Centra Veronica Hostětín.

ZZ 1111

Brouci čeledi poterníkovití (Tenebrionidae) střední Evropy. Beetles of the family Tenebrionidae of Central Europe

Novák, Vladimír

Praha: Academia, 2014. 418 s., [192] s. obr. příl.: il. (některé barev.), faksim.; 21 cm. ISBN 978-80-200-2338-4

V bohatě ilustrovaném moderním klíči s barevnými fotografiemi většiny druhů najde čtenář nové informace o životě a rozšíření jednotlivých druhů v oblasti střední Evropy a další zajímavé informace o poterníkovitých.

E 396/14

Carpathian list of endangered species

Witkowski, Zbigniew J. – Król, Wiesław – Solarz, Wojciech

Vienna: Carpathian Ecoregion Initiative, 2003. xiii, 64 s. ISBN 83-918914-0-2

Anglicky psaný červený seznam ohrožených druhů Karpat.

ZZ 1112

Čápi 2014: výstava vítězných fotografií ptáků roku 2014

Mecnarowski, Martin & Vermouzek, Zdeněk

Praha: Česká společnost ornitologická, 2014. 36 s. barev. il., portréty; 21 x 30 cm. ISBN 978-80-87572-10-8

Katalogy výstavy obsahující vítězné fotografie Ptáků roku 2014 – čápa bílého a čápa černého – v různých soutěžních kategoriích. E 379/14

České středohoří

Suchevič, Sáva – Kuncová, Jarmila – Tomas, Jindřich

Ústí nad Labem: Krajská komise cestovního ruchu, 1976. [11] s. : [1] mp. [18] s. fot. a barev. fot. příl.; příč. 8°.

Publikace seznamuje čtenáře s Českým středohořím – uvádí základní historická, geologická i geografická fakta o oblasti. Na text navazuje obrazová část. E 385/14

České středohoří Mts. and ambient young alkaline volcanic complexes in the Ohře Rift, Czech Republic: volcanology, petrology and rift evolution

Kopecký, Lubomír

Prague: Czech Geological Survey, 2010. 188 s., [7] s. obr. příl. il. (některé barev.), mapy; 24 cm. ISBN 978-80-7075-748-2

V úvodu publikace je stručně oceněna vědecká činnost J. E. Hibsche, který v první polovině 20. století zkoumal alkalický vulkanický komplex Českého středohoří. V další části kniha shrnuje geologické, vulkanologické, petrologické a další poznatky v oblasti, která je součástí Oherského riftu (příkopové propadliny) vzniklého v polovině třetihor. Přináší rovněž geologické a petrologické poznatky o dalším relativně mladém a velkém sopečném komplexu, o Doupovských horách, které porovnává právě s Českým středohořím. E 382/14

Český kras: klíč k české krajině: skály, voda a čas

Žák, Karel – Majer, Martin – Cílek, Václav

Praha: Academia, 2014. 273 s.: barev. il.; 27 cm. ISBN 978-80-200-2381-0

Krasové dutiny Českého krasu fungují jako past na usazeniny, uchovávající upomínky

na dávno zašlý svět, kdy třeba v blízkosti návrší Zlatého koně žili makakové nebo jeskynní hyeny. Vápnité sedimenty umožňují rekonstrukci jinde dávno zmizelých etap vývoje krajiny, a proto Český kras představuje skutečný klíč k poznání Pražské kotliny i českého vnitrozemí. V průběhu posledních dvaceti let došlo v oblasti k překvapivým geologickým objevům i dobrodružným průnikům do nových jeskynních systémů. Kniha popisuje hlavní milníky geologického a geomorfologického vývoje krajiny, jejího osídlení i vlivu člověka. Fotografie, které jsou podrobnou zprávou o stavu nadzemní i podzemní krajiny Českého krasu, jsou provázeny textem sepsaným autory, kteří zde jako jeskyňáři i vědci aktivně působili celá desetiletí. ZZ 1110

Ekologie: problém nás všech

Rynda, Ivan

Praha: Medea Kultur, 2003 15 s. Údaje o názvu a odpovědnosti převzaty z obálky. Brožura upozorňuje na dalekosáhlé důsledky způsobené necitlivým přístupem člověka k přírodě a životnímu prostředí. Představuje návod pro jednotlivce, jak se v běžném životě chovat, abychom přírodu kolem nás nezatěžovali ještě více než doposud a současně aniž bychom si odpírali to, co je pro náš život opravdu důležité. E 386/14

Far field of the geological repository in the Bohemian Massif

Pačes, Tomáš & Mikšová, Jitka (eds.)

Prague: Czech Geological Survey, 2013. 345 s.: il. (některé barev.), mapy; 24 cm. ISBN 978-80-7075-851-9

Publikace představuje výsledky mezioborového hodnocení geologických, geofyzikálních, hydrogeologických, geochemických a inženýrsko-geologických otázek souvisejících s vyhledáváním vhodného hlubinného úložiště vysoce radioaktivního odpadu včetně použitého jaderného paliva v ČR. E 383/14

Geologická mapa České republiky 1:500 000

Cháb, Jan – Stráník, Zdeněk – Eliáš, Mojmír

Praha: Česká geologická služba, 2007. 1 mapa: barev.; na listu 94 x 149 cm, složeno

na 32 x 22 cm v kartonovém obalu. Doplňkové mapy. ISBN 978-80-7075-666-9

Mapa vhodným způsobem využívá poznatky shromážděné během geologického mapování celého území ČR v měřítku 1 : 50 000, které vzešlo z práce několika generací mapovatelů ČGS i dalších geologických institucí. Dílo je výsledkem mnohaletého úsilí našich předních geologů o co nejdělejší znázornění geologické stavby území republiky, zároveň však vyjadřuje autorskou interpretaci zobrazených geologických poměrů. Nová mapa byla kompletně digitálně zpracována. ZZ 1107

Geologická paměť krajiny

Kukal, Zdeněk – Němec, Jan – Pošmourný, Karel

Vyd. 2. Praha: Česká geologická služba, 2014. 222 s.: il. (převážně barev.), mapy; 22 cm. Terminologický slovník. ISBN 978-80-7075-853-3

Tvář české krajiny je právě tak pestrá jako geologické složení republiky. Z toho vycházejí autoři publikace a dokazují, jak horniny a geologický vývoj podmiňují tvary reliéfu hornatin, vrchovin, pahorkatin i nížin. Nacházejí velmi úzké souvislosti, sledují geologické složení nejvyšších hor i nejrozlehlejších nížin ČR. Popisují, jak rychle se tvary zemského povrchu měnily a dosud mění, jak vypadala česká krajina za poslední miliardu let a které procesy byly rozhodující při vzniku nejen těch nejhojnějších, ale i nejatraktivnějších geologických forem. E 387/14

Geologie Brna a okolí

Müller, Pavel – Novák, Zdeněk

Praha: Český geologický ústav, 2000. 90 s., [12] s. obr. příl. : il., (některé barev.), mapy; 29 cm. ISBN 80-7075-416-8

Publikace srozumitelnou formou seznamuje čtenáře s geologickou stavbou širšího okolí Brna a s jejím vývojem. V jednotlivých kapitolách jsou charakterizovány geologické jednotky od nejstarších starohor přes prvohory, druhohory, třetihory až po čtvrtohory. Publikaci doplňují geologická mapa 1 : 50 000, barevné fotografie významných geologických lokalit, názorná schémata, obrázky a přehledné tabulky. ZZ 1106

Horninové prostředí České republiky: jeho stav a ochrana

Kukal, Zdeněk – Reichmann, František
 Praha: Český geologický ústav, 2000. 189 s.: il. a mapy (některé barev.); 30 cm. Anglické resumé. ISBN 80-7075-413-3
 Horninové prostředí je výrazně ovlivněno dobýváním a úpravou nerostných surovin, průmyslovou, stavební i zemědělskou činností. V knize je kvalitativně i kvantitativně hodnoceno působení těchto činitelů na horniny, půdy a vody České republiky.
 ZZ 1108

Horniny a minerály: nový kapesní atlas

Priceová, Monica – Walsh, Kevin
 2. vyd. Praha: Slovart, 2013. 224 s.: barev. il.; 19 cm. Obsahuje rejstříky. ISBN 978-80-7391-760-9
 Fotografický kapesní atlas obsahuje podrobné záběry více než 300 různých vzorků hornin a minerálů.
 E 393/14

Chráněná území západočeské přírody

Hostička, Miloš – Kryl, Antonín – Franta, Jaroslav
 Plzeň: Krajská komise cestovního ruchu, 1981 (Praha Tiskařské závody 32). 38 s. obr., barev. fotogr.; 21 cm. Rus., angl. a něm. souhrn. Publikace seznamuje čtenáře s chráněnými územími západních Čech od Šumavy přes Brdy po Slavkovský les a jejich stavem na začátku 80. let 20. století.
 E 381/14

Jak jsme zachraňovali svět aneb půl století ve službách mezinárodní ochrany přírody

Čeřovský, Jan
 Praha: Academia, 2014. 560 s. ISBN 978-80-200-2412-1.
 Nadšený pozorovatel a ochránce přírody, vystudovaný botanik J. Čeřovský se v průběhu druhé poloviny 20. století významně podílel na činnostech a rozvoji československé, české i světové ochrany přírody. Jak se vyvíjelo mezinárodní dění v tomto oboru, kterého se aktivně účastnil jako dobrovolník i profesionál? Autor popisuje vznik a historii specializovaných mezinárodních organizací, jejich programů a projektů, jež brzdilo politické nepřátelství i otevřené konflikty studené války, lidská hloupost, závist a zloba, než se v 90.

letech plně rozvinula spolupráce i v mezinárodní péči o přírodní a krajinné dědictví. Publikace navíc nabízí řadu překvapivých pohledů do zákulisí oficiální odborné scény a zajímavých zážitků a postřehů z pěti kontinentů světa, sepsaných jedním ze zakladatelů moderně pojaté péče o přírodní a krajinné dědictví v Československu a ČR.
 E 141/14

Jedlé rostliny v přírodě

Beiser, Rudi
 Praha: Knižní klub, 2014. 175 s.: barev. il.; 19 cm. Obsahuje rejstřík. ISBN 978-80-242-4210-1
 V publikaci je uvedeno více než sto běžných planě rostoucích jedlých druhů rostlin, které jsou řazeny podle typického stanoviště (les, louka, pole, vodní prostředí, a též plody stromů a keřů) a hlavního období sklizně (jaro, začátek léta, léto, podzim). Obecné úvodní kapitoly přináší informace o určování jednotlivých druhů, o správném sběru i bezpečné konzumaci. Na případné záměny podobných druhů upozorňuje kapitola o dvojnicích.
 E 402/14

Jeskyň České republiky

Zajíček, Petr
 Praha: Academia, 2010. 275 s.: barev. il.; 21 cm. Terminologický slovník. ISBN 978-80-200-1803-8
 Kniha je podrobným průvodcem po všech veřejnosti zpřístupněných jeskyních v České republice a také po jeskyních, které jsou volně přístupné. Nechybějí ani kapitoly o nejvýznamnějších a zajímavých jeskyních pro veřejnost a turisty nepřístupných. Publikace obsahuje i statě popisující objevování zmiňovaných podzemních prostor.
 E 395/14

Kronika zoologického poznávání

Roček, Zbyněk
 Praha: Academia, 2013. 796 s.: il. (některé barev.), portréty, faksim.; 24 cm. Chronologický přehled. ISBN 978-80-200-2240-0
 V knize je zachycen chronologický vývoj poznání v zoologii v průběhu šestatřiceti století. Na pozadí historických událostí jsou v ní představeny nejvýznamnější objevy a osobnosti, které přispěly k rozšíření znalostí o živočiších. Kniha není jen encyklopedickým

souhrnem životopisů zmiňovaných osobností, ale jde v ní především o zařazení jejich protagonistů do kontextu doby, o objasnění vztahů mezi jednotlivými zástupci v různých oblastech bádání a o pochopení různých přístupů k řešení problémů a objevování nových poznatků.
 E 405/14

Les v hodině dvanácté

Višňák, Richard
 Hnutí Duha v nakladatelství Abies, 2009. 323 s.: obr. Obsahuje bibliografii a slovníček. ISBN 978-80-88699-19-4
 Co je to les? Jak k němu přistupujeme? Kniha mapuje historii i současnost lesů na území dnešní ČR, aktuální hrozby a příležitosti ke zlepšení jejich stavu. Autor vypráví o tom, jak vypadaly lesy v proměnách doby, zastavuje se v Krušných a Jizerských horách a na Šumavě. Zamýšlí se také nad otázkou, jak bohatství lesů v ČR zachovat i do budoucnosti.
 D 766/14/c

Lesnická entomologie

Křístek, Jaroslav – Urban, Jaroslav
 Vyd. 2., upr. Praha: Academia, 2013. 445 s., [32] s. obr. příl.: il. (některé barev.); 24 cm. ISBN 978-80-200-2237-0
 Hmyzí škůdci působí v lesích škody, které často velkoplošně rozvracejí lesní hospodářství. Omezit se je snaží ochrana lesů, která za 200 let existence shromáždila rozsáhlé vědecké a praktické poznatky. Do tohoto profilmového lesnického oboru vstupuje lesnická entomologie, všestranně zkoumající lesní hmyz a jeho funkce v lesních společenstvech. Poslední dílo, které se v ČR tímto oborem zabývalo, vzniklo před 50 lety. Mezitím se rozvinula systémová ekologie a bylo shromážděno mnoho nových poznatků o lesním hmyzu. Autoři, dlouholetí vysokoškolští učitelé a vědečtí pracovníci, koncipovali publikaci tak, aby plně odpovídala současnému stavu lesnické entomologie. Je určena nejen studentům všech typů lesnických škol a pracovníkům lesnické praxe, ale i ochráncům přírody a všem přátelům lesa.
 E 411/14

*Výběr aktualit z knihovny sestavuje Knihovna AOPK ČR, kontakt: e-mail: knihovna@nature.cz
 Ludmila Přibyllová*